

VINERI • 4 IULIE 2014 • ANUL LXIV NR. 27

FOAIA românească

SAPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@foaia.hu

Pagini din carnetul lui Ioan Ardelean din Primul Război Mondial
Burse de studii în România pentru tinerii români din Ungaria
„Doresc să fim în parohie ca o mare familie”

CALENDAR ORTODOX

7 iulie, luni, Sf. M. Mc. Chiriachi; Sf. Cuv. Toma din Maleon și Acachie; Sf. Mc. Evanghel.
8 iulie, marți, Sf. M. Mc. Procopie și Sf. Mc. Teodosia, mama sa; † Sf. Mc. Epictet și Astion.
9 iulie, miercuri, Sf. Sfințiți Mc. Pangratie și Chiril.
10 iulie, joi, Sf. 45 de Mc. din Nicopolea Armeniei; Sf. Mc. Apolonie, Vianor și Siluan.
11 iulie, vineri, Sf. M. Mc. Eufimia; Sf. Olga, împărăteasa Rusiei.
12 iulie, sâmbătă, †) Cinstirea Sfintei Icoane Prodromița de la Muntele Athos; Sf. Mc. Proclu și Ilarie; Sf. Veronica.
13 iulie, duminică, Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Cuv. Ștefan Savaitul. Duminica a V-a după Rusalii (Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei).

Gândurile săptămânii

„Cel care luptă e mare, cel care suferă e sfânt.”
Vasile Pârvan

„A oferi bucurie unei singure inimi printr-un singur gest este mai important decât o sută de capete aplecate în rugăciune.”
Mahatma Gandhi

Până acum, oamenii
n-au găsit un alt drum
spre adevăr decât greșeala.

Nicolae Iorga

„Multe lucruri dintre eșecurile vieții sunt oamenii care nu și-au dat seama cât de aproape erau de succes atunci când au renunțat.”
Thomas Edison

„Ne trebuie doi ani să învățăm să vorbim și întreaga viață să învățăm să tăcem.”
Proverb chinezesc

„Iar credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute.”
Evrei 11:1

„Nu sunt descurajat, pentru că fiecare încercare greșită este încă un pas înainte.”
Thomas Edison

„A îndrăzni înseamnă a-ți pierde, pe moment, siguranța. A nu îndrăzni înseamnă a te pierde definitiv pe tine însuși.”
Soren Kierkegaard

„...și iubirea a privit spre timp, și a zâmbit, pentru că știa că ea de timp nu are nevoie. S-a prefăcut moartă timp de o zi, a reînviat seara, fără legi de care să țină seama. A adormit într-un colț al inimii pentru un răstimp care pentru ea nici nu exista, exista doar colțul acela. A plecat fără să se îndepărteze, s-a întors fără să fi plecat... timpul murea, dar ea, iubirea, rămânea...”
Luigi Pirandello

„Cei tineri spun ceea ce fac, cei bătrâni povestesc ceea ce au făcut, iar cei nebuni ceea ce vor să facă.”
Anton Pann

„Cel bătrân crede totul; cel de vârstă mijlocie suspectează totul; cel tânăr știe totul.”
Oscar Wilde

„Ce-i tinerețea? Ce rămâne-n urmă când îți vine să te uiți peste umăr, întorcând capul...”
Ionel Teodoreanu

Budapesta

Modificări referitoare la alegerile din toamnă

Parlamentul de la Budapesta a votat luni, 30 iunie, cu unanimitate de voturi (155 de voturi pentru) modificarea unor capitole din Legea Naționalităților și Legea Electorală, referitoare la alegerile de autogovernări minoritare. Modificarea a fost prima propunere înaintată Adunării

Naționale de către Comisia Parlamentară a Naționalităților, înființată în urma alegerilor din primăvara acestui an și alcătuită din purtătorii de cuvânt ai naționalităților.

Conform acestor modificări, la alegerile din toamnă vor putea participa și conducătorii instituțiilor

școlare sau culturale, care sunt administrate de autogovernarea de naționalitate.

Modificarea legii mai cuprinde, printre altele, faptul că și după anunțarea listei candidaților la alegeri se pot face înscrieri în registrele naționalităților.

E.Ș.

Hram la Capela ortodoxă română din Budapesta

Capela ortodoxă din Budapesta, cu hramul „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul”, sărbătoare cunoscută în tradiția populară românească și sub numele de „Sânzienele” sau „Drăgaica”, își va sărbători hramul puțin mai târziu, în

duminica din 13 iulie. La această sărbătoare se va afla în mijlocul românilor din Budapesta și PS Siluan, Episcopul românilor din Ungaria. Sfânta Liturghie Arhierască va începe la ora 10.00.

A.B.

Trimiteți-ne pozele Dvs. interesante!

Dragi cititori, dacă aveți și Dvs. poze interesante sau hazlii, care ar putea intra în rubrica „Poza săptămânii”, puteți să ni le trimiteți pe adresa: foaia@foaia.hu.

Excursie la Turda

Autogovernarea Românească din Medgyesegyháza organizează pe 4 august o excursie de câteva zile în județul Cluj-Napoca, la Turda. La excursie vor participa 16 copii care împreună cu însoțitorii vor avea ocazia să viziteze unul dintre cele mai importante obiective turistice din zonă, Salina Turda, și alte atracții turistice la fel de importante.

A.B.

Telefonul redacției:
661463-152

Poza săptămânii

Nu, nu de ploaie ne-am ascuns, ci de soare...

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Întoarcerea din război acasă, la Chitighaz
(foto: din arhiva Mariei Sarca Zombai)

Burse de studii în România pentru tinerii etnici români din Ungaria

Luni, 30 iunie, a apărut pe site-ul Ministerului Educației din România (www.edu.ro) oferta locurilor în ciclul I (licență), subvenționate de stat „cu bursă” sau „fără taxă, fără bursă”, pentru tinerii etnici români din Ungaria, în anul universitar 2014–2015.

Anul acesta, numărul locurilor acordate de statul român pentru Ungaria este 25. Aceste 25 de locuri sunt 6 cu bursă și 19 fără bursă. Toate cele 25 de locuri sunt cu scutire de plata taxelor de școlarizare și cu cazarea gratuită a studentului în campusurile universitare. Cele 6 locuri „cu bursă”, presupun o bursă în lei, celelalte 19 „fără taxă, fără bursă” nu reprezintă această sumă, deci diferența între cele două categorii de bursă o reprezintă doar acea sumă oarecare primită de elev în plus.

Locurile cu bursă sunt

următoarele: 1 loc la Universitatea Aurel Vlaicu Arad (la Limba și literatura română), 1 loc la Universitatea Dunărea de jos Galați (Limba și literatura română), 2 locuri la Universitatea Oradea (1 loc – Informatică și 1 loc la Limba și literatura română), 2 locuri la Universitatea de Vest Timișoara (1 loc – Informatică, 1 loc – Matematică).

Cele 19 locuri „fără taxă, fără bursă” sunt: 2 locuri la Universitatea București (1 loc la Limba și literatura română și 1 loc la Limbi moderne aplicate), 2 locuri la Universitatea Babeș-Bolyai Cluj (1 loc – Matematică, 1 loc – Relații internaționale și studii europene), 2 locuri la Universitatea de Medicină și Farmacie IH Cluj-Napoca (1 loc – Medicină generală, 1 loc – Medicină

dentară), 1 loc la Universitatea Dunărea de jos Galați la Educație fizică și sport, 1 loc la Universitatea Oradea la Farmacie, 4 locuri la Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu Mureș (1 loc – Farmacie, 2 locuri – Medicină generală, 1 loc – Medicină dentară), 1 loc la Universitatea de Vest Timișoara, la Limba și literatura română, iar la Universitatea de Medicină și Farmacie VB Timișoara 4 locuri (1 loc – Farmacie, 2 locuri – Medicină generală, 1 loc – Medicină dentară).

Solicitanții unor astfel de burse sunt așteptați să-și depună personal dosarele la sediul misiunilor diplomatice ale României din Iula, în prezența comisiei mixte pe 17 iulie (str. Munkácsy, nr. 12). Pentru informații suplimentare sunați la Consulatul General al României la Iula, la numărul de telefon: 06-66/465-130. A.B.

Conferință internațională „Conviețuirea” la Seghedin

Autoconducerea Românilor din Seghedin, Asociația Culturală a Românilor din Seghedin, împreună cu Catedra de Limba și Literatură Română a Universității din Seghedin organizează sâmbătă, 12 iulie 2014, conferința internațională „Conviețuirea”, organizată în memoria semnării Proiectului de împăciuire româno-ungar, la 14 iulie 1848.

Programul va începe la ora 10.30, cu depuneri de coroane la placa Kossuth-Bălcescu, din Piața Klauzál din Seghedin, după care va continua cu lucrările conferinței ce vor avea loc la Primăria orașului Seghedin. Vor lua cuvântul: Gheorghe Petrușan – Cuvânt de deschidere; Kalmár Ferenc – Situația și drepturile minorităților naționale în Europa; Iacob Mârza – Frământări ale elevilor de la Blaj înaintea izbucnirii Revoluției de la 1848 din Transilvania; Gabriel Moisa – Perspective istoriografice asupra revo-

luției pașoptiste; Stelian Mândruț – Discursul istoriografic despre „Proiectul de împăciuire” (14 iulie 1849) în sintezele de istoria României/Românilor/ Transilvaniei (1990–2014); Bogdan Florea – Noi orientări în istoriografia românească asupra Revoluției de la 1848 din Transilvania: discurs istoric al Gelu Neamțu; Elena Sandu – Revoluția limbii române. Influența franceză în limba română; Radu Românașu – Tinerii și revoluția pașoptistă. Implicarea tineretului orădean

în evenimentele revoluționare; Călin Timoc – Necesitatea împăciuirii dintre revoluționarii maghiari și cei români transilvăneni în vara anului 1849 și consecințele nefaste ale unui război civil etnic; Ligia Mirișan – Evenimentele Revoluției pașoptiste la Oradea, în viziunea monografului Marton Hegyesi; Petru Weber, Constituționalitate, naționalitate și teritorialitate la pașoptiștii maghiari; Mihaela Bucin: „Libertate, dragoste...”. Petőfi Sándor și Szendrei Júlia.

E.Ș.

Placa memorială de la Seghedin

EDITORIAL

Portretul patriotului local

Azi nu e la modă să fii patriot. Nici patriot local nu prea, din moment ce tot mai mulți își schimbă satul/orașul natal mutându-se în alte localități sau în alte țări, iar după moartea părinților, bunicilor, unii nici nu mai pun piciorul în locul de baștină. Trăim în plină eră a globalizării, un fenomen de care nu scapă nimeni. Efectele globalizării le simțim nu doar prin economie ci și prin tehnologie, prin relațiile interpersonale. Răspândirea internetului și dezvoltarea rețelelor de socializare au apropiat oamenii din diferite colțuri ale lumii, dar i-au îndepărtat, de multe ori, pe cei apropiați: părinții cu propriii lor copii comunică mai mult prin Facebook decât față-n față, neamurile, prietenii nu se mai vizitează în zilele de sărbători, ci își trimit mesaje de felicitare prin telefon sau prin Internet. Ne înstrăinăm și ne uităm valorile, tradițiile. Iar dacă adulții de azi evită să transmită poveștile familiei, valorile microcomunității copiilor lor, vom lăsa în urma noastră o generație fără amintiri, o generație săracă.

Tocmai din acest motiv avem nevoie de patriotismul local, un sentiment puternic ce ne leagă de localitatea și de comunitatea din care facem parte. Dacă ar trebui să „desenez” portretul adevăratului patriot local, l-aș face după regretatul dascăl din Micherechi, *Gheorghe Dulău*, care s-a distins dintre consătenii lui prin următoarele: a iubit și a stimat toți oamenii din satul său natal, indiferent de vârstă sau confesiune, dar în același timp a avut tot timpul ușa deschisă pentru toți străinii, de orice naționalitate (români, unguri sau japonezi), care au dorit să cunoască obiceiurile, tradițiile, valorile satului Micherechi și oamenii care trăiesc acolo. A colecționat toată viața până în ziua morții tot felul de articole, însemnări despre satul său, a avut nenumărate inițiative de realizare a unui muzeu al satului, a fotografiat mii de ocazii din satul său, de la nunți, botezuri sau înmormântări, până la cele mai neobișnuite ocazii. Ne-a fotografiat bunicii cum lucrau pe câmp în vremea secerișului sau a imortalizat case vechi și locuitorii lor, portrete de copii și bătrâni, tot ce credea el că este valoare. Toate acestea le făcea fără să-i ceară cineva, fără bani, de multe ori cu sacrificiu financiar personal, doar ascultându-și bătaia inimii și înțelegând importanța momentului. De 9 ani domnul Dulău nu mai e printre noi. Micherechiul îi simte lipsa în fiecare zi...

Din fericire, mai avem și azi în mica noastră comunitate românească din Ungaria câteva persoane cărora li se potrivește acest portret al patriotului local. Dar numărul lor este foarte mic, cred că se pot număra pe o singură mână. În ultimii ani, în primul rând în Chitighaz și în Otlaca-Pustă găsim astfel de persoane. Sunt oameni cu inimă mare și suflet deschis față de tot ce înseamnă valoare românească locală. O caracteristică specială este că o fac benevol, din timpul lor liber.

Nu voi da nume (ei oricum se vor recunoaște în rândurile mele) pentru a nu-i pune în (eventuale) situații nepăcute în fața altora. Important este ca acești patrioți locali să fie conștienți de faptul că tot ce fac ei pentru păstrarea valorilor culturale românești din localitatea lor este o activitate extrem de prețioasă, ce trebuie încurajată atât de către conducerile locale cât și de toate organizațiile românești. Numai prin această încurajare, ajutorare și recunoaștere a muncii lor uneori sifrice vor putea găsi urmași care să continue ce au început ei: documentarea, colecționarea valorilor noastre strămoșești.

Înainte ca pesimiștii să creadă că oricum nu merită să faci nimic pentru binele comunității, pentru că toată lumea să gândește numai la binele lui personal, reamintim sfatul poetului Lucian Blaga care era convins că „nici un popor nu e atât de decăzut încât să nu merite să te jertfești pentru el, dacă îi aparții”.

Eva Șimon

„Doresc să fim în parohie ca o mare familie”

Interviu cu pr. Teodor Marc, paroh la Catedrala Sf. Nicolae din Jula

Credincioșii din Jula și-au primit duminică, 22 iunie, noul păstor, în persoana pr. Teodor Marc, care în această zi a fost instalat de către Preasfințitul Părinte Episcop Siluan, la Catedrala din Jula, în cadrul Sfintei Liturghii Arhieresti în prezența a numeroși credincioși. Aflat la începutul slujirii sale ca paroh al Catedralei Episcopale din Jula, părintele Marc ne-a împărtășit câteva gânduri despre principalele coordonate ale programului pastoral-misionar pe care și-l propune pentru intensificarea vieții duhovnicești în parohia care i-a fost încredințată.

Preotul Teodor Marc a slujit timp de 16 ani în parohia Bichișciaba, iar pe 15 iunie când această biserică a fost târnosită, după terminarea unor ample lucrări de restaurare și înfrumusețare, părintele Tibi, cum îl numesc enoriașii lui, și-a încheiat activitatea în acea parohie preluând acum grija credincioșilor din Jula-Mare.

– Părinte, pe 22 iunie a avut loc în viața dumneavoastră o zi de frumoasă sărbătoare duhovnicească, ați fost instalat preot paroh la Catedrala Episcopală din Jula, după ce de mai mulți ani ați slujit în mijlocul românilor din Bichișciaba. Ca semn de recunoștință pentru eforturile și realizările avute la Bichișciaba ați primit recent, din partea PF Patriarh Daniel, Ordinul „Sanctus Stephanus Magnus”. Vă rog să ne vorbiți puțin despre activitatea dumneavoastră la Bichișciaba!

– Am fost hirotonit preot în anul 1997, în biserica din Micherechi, de către PS Timotei al Aradului. Am luat în primire parohia de la Bichișciaba în anul 1998, iar până atunci am făcut misiune la bisericile din Bihor, mai ales la Jaca, dar și la Peterd, Darvaș și Veherd. Bisericile de la Bichiș și Ciorvaș întotdeauna au aparținut de filia Bichișciaba, astfel în fiecare prima duminică din lună am slujit la Ciorvaș, iar pentru o perioadă de câțiva ani în ultima duminică am ținut Sfânta Liturghie la biserica din Bichiș, până ce aceasta a devenit paraclis episcopal.

– Vorbiți-ne puțin și despre realizările avute la biserica din Bichișciaba, care acum trei săptămâni a fost resfințită și târnosită?

– Slujba de târnosire a fost prilejuită de ridicarea din temelie, la această bi-

serică, a unui nou jertfelnic, din marmură roșie, realizat în anul 2009, de către meșterul pietrar János Antalicz, din localitatea Szentendre (Ungaria). Anul trecut s-au finalizat lucrările de pictare a tavanului bisericii, în stil neobizantin, de către pictorul Cristian Voica și alți membri ai firmei SC Pictura Bizantină SRL, cu sediul în comuna Giroc, județul Timiș, lucrare de excepție realizată în doi ani la rând (2012–2013), cu sprijin din partea Departamentului Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, de la București. Dar am avut și alte lucrări constând din renovarea și consolidarea acoperișului, schimbarea în întregime a țiglelor și a ferestrelor, izolarea zidurilor contra igrasiei, aurirea crucilor de pe biserică și numeroase restaurări în interiorul și exteriorul bisericii, care și-a schimbat în-

fățișarea. Biserica din Bichișciaba este în prezent o biserică frumoasă, îngrijită, și bucură, cred eu, sufletul oricărui închinător și vizitator al ei.

– În cei 16 ani pe care i-ați petrecut în mica parohie de la Bichișciaba, ați reușit să câștigați încrederea, respectul și dragostea oamenilor locului, care au reușit să vă cunoască și să colaboreze cu dumneavoastră. Cu ce gânduri părăsiți parohia și credincioșii de la Bichișciaba?

– Îmi este foarte grea această despărțire. Se știe că parohia nu este foarte mare, dar fiind mai puțini am fost cu atât mai apropiați. Bineînțeles, mutarea mea la biserica din Jula nu

înseamnă o ruptură definitivă de ei, doar Bichișciaba este aici aproape, ne putem vizita oricând. Însă rezultatul celor 16 ani de slujire este acel nucleu care s-a format, o echipă care mi-a ajutat și la bine și la greu și a fost alături de mine. Acea echipă sper să rămână și să-l ajute pe preotul care a preluat grija bisericii. Și pe această cale le mulțumesc tuturor pentru ajutorul acordat în acțiunile de caritate, la evenimente și la lucrările pe care le-am făcut acolo. Totodată am reușit, după zece ani de demersuri la Primăria Bichișciaba, ca cimitirul românesc să ajungă în posesia bisericii. Și acolo în continuare mai este foarte mult de lucru. Am reușit să obținem în posesia parohiei și o parte din parcul de lângă biserică, unde pe viitor poate s-ar putea face rost de fonduri să se construiască o sală pentru credincioși, care să fie în folosul bisericii. Un sprijin important am avut și din partea Autogovernării Românești locale. Tot timpul am avut o colaborare bună, cu sprijinul lor am înființat o fundație în anul 1999 pentru parohie, iar cu fondurile adunate am organizat hramul bisericii, am dat donații la săraci și alte evenimente.

– Părinte, ce înseamnă această schimbare pentru dumneavoastră de a fi paroh la Catedrala din Jula?

– În primul rând, cred că indiferent în ce biserică ești preot trebuie să fii permanent acolo, la slujbe, la îndatoririle pastorale, de învățare și sfătuire a credincioșilor, să nu lipsești

nemotivat. Sigur că fiind vorba de Jula, aici turma credincioșilor este mai mare, iar pe lângă misiunea pastorală o să am și multe alte sarcini de mare importanță pentru parohie. De exemplu, îngrijirea cimitirului românesc, care a fost puțin neglijat de când pr. vicar Pavel Ardelean a trecut la cele veșnice. O să trebuiască să întrețin o relație bună cu primăria orașului și cu spitalul. Și ca să vă răspund la întrebare, trebuie să mărturisesc că această schimbare nu este ușoară pentru mine, însă mă bucur pentru faptul că enoriașii acestei parohii au cerut ca eu să le fiu păstor. Cu ocazia instalării mele la Catedrală am avut o biserică plină, foarte mulți au fost alături de mine. Am încercat să păstrez în inimă emoțiile care m-au înțercat în acel moment când am primit simbolul acestui locaș, cheia bisericii, din partea Preasfințitului Părinte Episcop Siluan, căruia doresc să-i mulțumesc în mod deosebit pentru încrederea acordată de a-mi da în primire mie această parohie. Aș dori să le mulțumesc și credincioșilor din Jula. Doresc din tot sufletul să fim în parohie ca o mare familie și să ne ferim de izolare. Totodată aș vrea să îi asigur pe toți că îi păstrez în rugăciune și în cuget mereu și nădăjduiesc că vom putea face lucruri frumoase împreună.

– Vă dorim să vi se împlinească toate dorințele și să reușiți să duceți la bun sfârșit toate planurile legate de parohia și credincioșii parohiei Jula-Mare!

A.B.

la românească e purtată cu mândrie și de doamnele de la Ambasada din Budapesta

Ministerul Afacerilor Externe de la București și reprezentanțele diplomatice ale României în străinătate s-au alăturat pe 24 iunie celor care au sărbătorit la acea dată Ziua Universală a lei, element de port popular cu o lungă tradiție în România, dar și cu un mare potențial de a deveni o piesă vestimentară contemporană în garderoba românească și internațională.

În urma unei inițiative aparținând comunității on-line „La Blouse Romaine”, din anul 2013,

este sărbătorită Ziua Universală a lei, la data de 24 iunie, aceeași zi în care românii celebrează Sânzienele. În această zi, românii și iubitorii României au fost invitați să poarte ia, splendida bluză a portului popular, unică în lume, simbol al delicateții și frumuseții feminine.

Ia este matricea culturală a românilor, un simbol al identității și creativității spațiului românesc, care dăinuie din timpuri străvechi.

În imaginea alăturată vedem cum și doamnele și domnișoarele de la Ambasada României la Budapesta au îmbrăcat cu mândrie în ziua de 24 iunie frumoasele lor ii românești. E.S.

Concurs internațional de șah la Jula

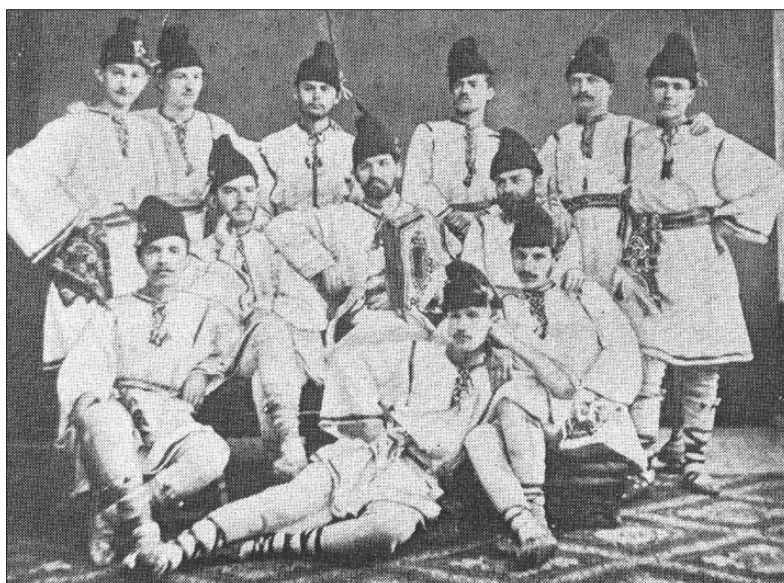
Sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria va găzdui sâmbătă, 5 iulie, cea de-a V-a ediție a Cupei internaționale de șah „Alexandru Hoțopan”. Competiția de șah organizată de redacția „Foaia românească” și Uniunea Culturală se va desfășura pe trei categorii, iar startul se va da dimineața la ora 9.00. A.B.

Tineri din Budapesta îmbrăcați în ie românească

În ziua de 24 iunie, Ziua Universală a lei, doamna Maria Berényi, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria a împărtășit cu noi (pe Facebook) o fotografie de epocă, cu tineri români din capitala ungară îmbrăcați în ii populare românești.

Imaginea alăturată avea următorul fototext: „Studentii de la Societatea Petru Maior din Budapesta la sfârșitul secolului al XIX-lea în costum național. La manifestările culturale, balurile naționale, serate de dans jucau Bătuta și Călușul.”

Pe scurt...

MIȘCOLȚ

Credincioșii ortodocși din orașul Mișcolț sunt invitați să participe sâmbătă, 5 iulie, la o slujbă arhierescă cu ocazia sărbătorii icoanei protectoare a bisericii ortodoxe Sfânta Treime. Liturghia va începe înainte de masă la ora 10.30, fiind urmată de o agapă frățască în curtea parohiei, la care sunt invitați toți credincioșii.

BUDAPESTA

Cu sprijinul Institutului Cultural Român Budapesta, sâmbătă, 5 iulie, de la ora 20.00, în Piața Szent István din capitala Ungariei, va avea loc un concert de muzică clasică, în organizarea Institutului Italian de Cultură din Budapesta. Concertul intitulat „100 de violoncelle” este dedicat preluării Președinției Uniunii Europene de către Italia și va fi susținut de violonceliști din Ungaria, Italia, România și alte țări membre ale Uniunii Europene. Invitații Institutului Cultural Român Budapesta sunt violonceliștii: Renata Demény, Ștefan Cazacu și Diana Căteșanu.

BUDAPESTA

Miercuri, 9 iulie, cu începere de la ora 19.00, Institutul Cultural Român Budapesta invită publicul iubitor de film românesc la Clubul de Film – „Pintilie 80+”. Spectatorii vor avea prilejul de a viziona filmul artistic românesc „Reconstituirea”, în regia lui Lucian Pintilie, cel care în anul 2013 a sărbătorit opt decenii de viață în slujba promovării artei cinematografice românești. „Reconstituirea”, cel de-al doilea lung metraj semnat în 1971 de regizorul Lucian Pintilie, a fost interzis din cinematografe la scurt timp de la premiera sa, în ciuda succesului de care s-a bucurat.

MEDGYESEGYHÁZA

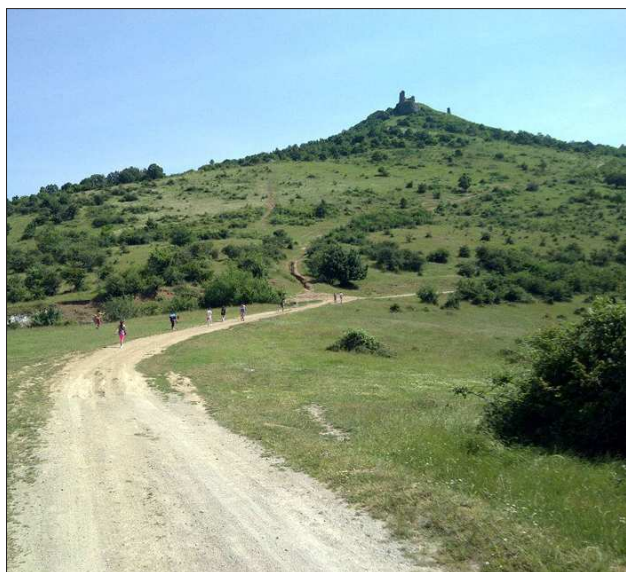
O nouă ediție a Festivalului Lubenitei la Medgyesegyháza va avea loc în perioada 1–3 august, manifestare ajunsă la cea de-a 20-a ediție. În prima zi, de la ora 15.00, va avea loc festivalul de dansuri al naționalităților, unde alături de dansatori din Franța, Grecia, Slovacia și Ungaria, vor urca pe scenă și dansatorii Ansamblului „Gheorghe Nistor”, din Micherechi.

Copiii din Bătănia în excursie la Cetatea Şiria

În ultima săptămână a anului școlar 2013/2014, elevii clasei a treia a școlii generale românești din Bătania, însoțiți de învățătoarea lor *Anca Stana*, au făcut o ieșire de o zi în localitatea Șiria. Din comună au urcat la Cetatea Șiria, una dintre cele mai frumoase locații istorice ale județului Arad. Dorind să admire priveliștea, au urcat pe jos până la cetate. După o zi plină de aventuri, înainte de apusul soarelui, copiii au ajuns cu bine acasă, încărcăți cu noi amintiri plăcute.

A.C.

Poveste de vacanță (2)

(Nu mă cheamă Camiiii!)

După un drum de șase ore, după o căldură insuportabilă și apoi o răcoare pe care Cami nu le mai simțise, trenul albastru murdar a ajuns într-un loc ce nu prea semăna a gară, a pufăit și a oprit.

Fetița noastră adormise, așa că unchiul Costache a coborât-o cu mare grijă pe brațe și a așezat-o pe singura băncuță de lemn din gara micuță de munte. Apoi s-a opintit coborând cele patru geamantane roz.

– Ce-o avea în ele băi fraților?! Brânza și laptele meu sunt fulgi de găscă pe lângă cuferele astea...

Atunci Cami a deschis ochii și nu i-a venit să creadă. Era înconjurată de munți înalți, acoperiți până la jumătate de păduri dese și întunecoase și stropiți cu zăpadă pe vârfurile stâncoase.

– Moș Costacheee! Cât am mers cu trenul ăsta de a și venit iarna deja?!

Moșul a mormăit ca
pentru el: „Nebuni orășenii
ăștia de n-am văzut așa
ceva. Parcă și copiii sunt
băuți bine, nu glumă”.

– Cum, bre Cami, să fi venit iarna în sese ore?

– Șase moș Costache! Și
mă cheamă Camelia!

– Ce-i? Că doar nu ne urmărește miliția...

– Se zice poliția!

– Bre da n-am dat în cap
nimănuî ce-mi tot dai cu
poliția? Ai furat ceva de
prin tren?!

– Eu să fur?! Ești nebun!!!

– Ia te rog frumos să mă respecti. Noi te primim în casa noastră cu dragă inimă... Chiar dacă îți cam lipsește o doagă. Nu-ți permit să mă iei în râs sau să mă faci nebun. Am ani buni peste tine și bătrânii trebuie respectați măi Cami.

– NU MĂ CHEAMĂ
CAMIIIIII!!!!

– Tiii... Mi-a ajuns. Sunt om bătrân, n-am carte. Nu mă înțeleg cu tine măi Cami fetițo. Pica mea a făcut însă școală. Să se lămurească ea cu tine că mie mi-ai albit și ultimele fire de păr! Ian acasă acum!

Cami a tăcut și i-a părut rău că s-a răstīt la bietul moș Costache. Nu putea însă să se înțeleagă cu el. Parcă nu vorbeau amândoi limba română. Îi venea să plângă dar și-a înghițit nodul din gât și a încercat să reinnoade conversația.

– Moş Costachee...

– Ei! Ce mai vrei?!

– Aici la munte mai sunt
și alți copii?

– Normal că sunt! Ce crezi că-i mâncăm noi?

Mai să se prăbușească cu tot cu geamantane, Cami a făcut ochii mari și s-a oprit îngrozită. Costache s-a pus pe râs.

– Ptiiii! Da știu că la oraș
nici glume nu vă învață măi
Cami...

– Cam așa e unchiule, a
râs și Cami. (Va urma)

COLORAȚI!

Profită de fructele verii!

Pe măsură ce temperatura crește, organismul transpiră mai mult, pierzând mai multe lichide și minerale precum sodiu, potasiu și magneziu. Aceasta este principala cauză a apariției stării de oboseală și apatie, frecvent întâlnită în zilele caniculare. Numai consumând lichidele potrivite și cât mai multe fructe și legume proaspete putem lupta cu adevărat împotriva căldurii. Nu numai că aceste alimente înlocuiesc lichidele și mineralele care se pierd odată cu procesul de transpirație, dar fructele și legumele conțin oxidanți care ne protejează organismul de potențialele efecte negative ale expunerii la soare. Există anumite alimente care ajută organismul să mențină o temperatură normală chiar și în zile excesiv de calde. Între aceste alimente se află pepenele galben, care vara constituie o sursă importantă de potasiu, acesta având de aproape trei ori mai mult potasiu decât un pepene verde. Pe de altă parte, pepenele galben are acea nuanță de portocaliu de la conținutul de beta caroten, care este și un puternic antioxidant.

Fructele de pădure, dulci,

răcoroase, au anumiți compuși similari cu aspirina, care reduc inflamațiile și pot ajuta astfel la regenerarea celulelor pielii arse de soare. De asemenea, fructele de pădure reprezintă o sursă bogată în antioxidantul vitamina C. Frunzele de spanac conțin multă apă și sunt o sursă extraordinară de magneziu. Mai mult, culoarea verde a spanacului este determinată de conținutul de luteină, un antioxidant care protejează pielea și ochii de expunerea la soare. Un alt aliment recomandat pe căldură este ardeiul iute. Ardeii iuți, încărcati cu vitamina C, stimulează transpirația, care, evaporându-se de pe piele, dă o senzație de răcoare. Pentru cei cărora nu le plac ardeii iuți, sunt și alte alimente, cum ar fi usturoiul sau ghimbirul, care pot avea aceleași efecte benefice. Hidratarea este și ea foarte importantă, apa plată este esențială, dar în cazul în care o persoană face sport în condiții de caniculă sau umezeală, băuturile sport pot fi mai indicate pentru organism. Acestea înlocuiesc minerale importante și sunt special create pentru a stimula absorbția de lichide.

Să nu uităm nici vara cum se scrie corect românește!

Î și Â

Regula este foarte simplă.

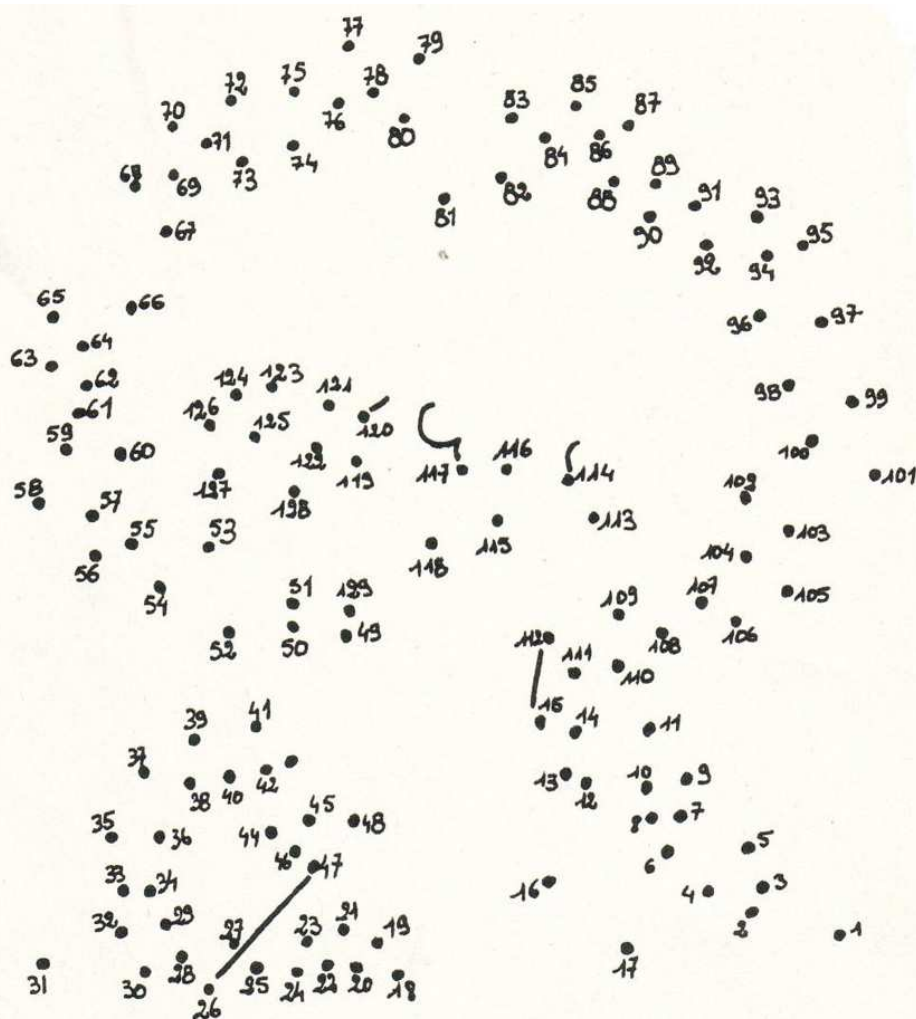
Â se folosește întotdeauna în interiorul unui cuvânt, însă la început și sfârșit folosim **î**.

Exemple: Rom**â**nia, m**â**ncare, a hot**â**ri, **î**nscriere.

Dacă unui cuvânt care începe cu **î** i se adaugă un prefix, atunci va rămâne **î**.

Exemple: **î**nceput - ne**î**nceput, **î**nțeles - ne**î**nțeles.

Unește punctele!

Ciorbă de dovlecei

Ingrediente: 4 dovlecei medii, 1 morcov, 1 păstârnac, 1 rădăcină pătrunjel, 1 ceapă mare, 2 linguri ulei măsline, 3 gălbenușuri, 2 l supă de pui, 2 linguri orez, 1 lingură făină, 120 ml smântână sau frișcă pentru gătit, 1 legătură pătrunjel verde, sucul de la 1 lămâie mare sau 2 mai mici.

Pentru început se căleşte înăbușit ceapa tocată mărunt, împreună cu morcovul, păstârnacul și pătrunjelul date prin răzătoare. Se călesc în ulei cu puțină apă. Se pune apă și se lasă legumele să fiarbă în supă de pui. Se pune orezul să fiarbă separat, apoi se scurge și se răcește. Când legumele sunt aproape fierte, se adaugă dovleceii tăiați cuburi mai mari, orezul și sucul de lămâie. Cu câteva minute înainte se oprește focul se pune smântâna amestecată cu gălbenușuri de ou și făină. Se servește fierbinte cu pătrunjel verde presărat deasupra. Poftă bună!

Sufleu de dovlecei cu brânză

Ingrediente: 3-4 dovlecei, pătrunjel verde, mărar verde, 1 caniță lapte, 250 g brânză de vaci, 1 lingură unt, 3 ouă.

Se rad dovleceii de coajă, se spală, se taie bucățele și se înăbușe împreună cu verdețta tocată în puțină apă, pe foc mic. Când sunt fierți, se strecură, pe urmă se trec prin sită, se amestecă cu puțin lapte și se pun pe foc să scadă apa pe care o mai conțin. Se amestecă până devin o pastă, se adaugă apoi brânza de vaci, sare, găl-

Sufleu
de dovlecei
cu brânză**Rețete de sezon****Rețete răcoritoare pentru vară**

Dacă v-ați săturat de mâncărurile pe bază de carne și vreți să încercați ceva mai ușor și răcoritor vă sfătuim să încercați aceste rețete delicioase cu dovlecei. E vară, e plin de legume, deci haideți să profităm din plin de acest sezon.

benușurile și după ce sunt amestecate bine se adaugă și albușurile bătute spumă tare, amestecând ușor. Se unge o formă cu unt (sau mai multe forme mici) se toarnă compoziție în ele și se introduce în cuptor să se coacă având grijă să nu se deschidă cuptorul primele 20 de minute. După ce este rumen se poate scoate din cuptor și servi imediat ce este gata.

Pârjoale cu dovlecel și somon

Ingrediente: 150 g dovlecel, 150 g somon file fără piele, o legătură de pătrunjel și mărar, o ceapă albă mică, o felie de usturoi, 1 ou, 2 linguri de parmezan tocat, 5-6 linguri de pesmet, sare, puțin praf de piper, puțin ulei de măsline și ulei normal pentru copt.

Somonul se macină mărunt, iar ceapa și usturoiul se mărunțește cu pătrunjelul și mărarul. Dove-

Chifteluțe
de dovleac
cu ricotta

celul se dă prin răzătoarea de mere. Într-o tigaie se călesc cu puțin ulei ceapa și usturoiul, pe urmă se amestecă cu verdețta și se mai prăjesc foarte puțin, după care se pun într-un bol toate ingredientele (somonul, dovlecelul, oul și cașcavalul) se condimentează cu sare și piper și se amestecă bine. Dacă compoziția este prea moale se mai poate adăuga puțin pesmet. Se fac niște pogăcele de 5-6 cm, și se prăjesc în uleiul încins.

Chifteluțe de dovleac cu ricotta

Pentru 20-25 de chifteluțe sunt necesare ingredientele: 150 g ricotta, 150 g dovlecei cruși, 2 linguri de parmezan dat prin răzătoare, o legătură de pătrunjel, 1 ou, 5-6 linguri de pesmet, sare, piper alb, puțină nucșoară și ulei pentru prăjit.

Dovleceii și pătrunjelul se taie cât se poate de mărunt. Ingredientele se amestecă bine și se face din ele chifteluțe mici de apro-

ximativ 3 cm, care mai apoi se rumenesc în tigaie în uleiul încins.

Chifteluțe de sezon cu semințe de in și fulgi de ovăz

Ingrediente: 150 g dovlecel, 1 ceapă roșie mică, 200 g carne de porc tocată, o

ramură de rozmarin, nucșoară, 4 linguri de fulgi de ovăz, sare, piper, puțin ulei de măsline, iar pentru exterior 40 de g de semințe de in și puțin pesmet.

Dovleceii și ceapa se toacă mărunt și împreună cu mirodeniile se călesc puțin în uleiul de măsline la foc mic. După aceasta se adaugă carnea și restul ingredientelor, se amestecă bine și se fac chifteluțele, care înainte de a fi puse în tavă pe hârtie de copt, se vor da prin pesmetul amestecat cu semințele de in.

Paste cu dovlecei și roșii

Ingrediente: 2 dovlecei mici, 2 linguri ulei de măsline, 2 căței de usturoi, 400 g roșii, 400 g paste, 50 g parmezan ras sau alt cașcaval tare, sare după gust, cimbru verde sau o linguriță uscat, pătrunjel verde, puțin piper.

Dovleceii îi tăiem rondele sau în jumătăți de rondele și îi călim în uleiul de măsline, în care adăugăm înainte usturoiul tăiat mărunt și pătrunjelul verde. Peste dovlecei adăugăm roșiile decojite și tăiate cubulețe, sare și piper negru după gust, cimbrul și înăbușim până se înmoaie legumele. Între timp, fierbem pastele conform indicațiilor după ambalaj, le scurgem și le stropim cu ulei pentru a nu își mări volumul. Amestecăm pastele cu sosul de roșii și dovlecei și servim în farfurii cu pătrunjel verde și parmezan ras deasupra.

Poftă bună!

Paste
cu dovlecei
și roșii

Pagini din carnetul de însemnări al lui Ioan Ardelean din Primul Război Mondial

În anul acesta, 2014, se împlinesc 100 de ani de la izbucnirea Primului Război Mondial. Cu ocazia aceasta se vor ține numeroase comemorări. Avem și noi, românii din Ungaria, un document, un carnet de însemnări de la un român chitighăzean, care a fost martorul acestor lupte. M-am gândit că ar fi bine ca la acest moment al centenarului oamenii să știe ce a scris, ce a gândit un chitighăzean despre împrejurările de pe frontul de luptă.

Cu admirație și recunoștință mă gândesc la Ioan Ardelean (a lui Cioropic, n. 1885 – m. 1973?), un om modest cu gânduri curate, care a supraviețuit cu o ținută morală cruzimea războiului. Nu știu cu ce scop a scris în carnetul său: pentru a înregistra evenimentele, întâmplările sau pentru a-și scrie gândurile în limba lui maternă, în română? Oricare scop să fi avut, probabil a sperat ca familia lui să afle ulterior pe unde l-a purtat viforul vieții. Eu consider că acest carnet este mai mult decât o amintire de familie, este o comoară pentru românii din Chitighaz, arătând caracterul, omenia românului și iubirea locului natal. Pilda lui mărește însemnătatea, prestigiul comunității românilor din sat.

O sută de ani în viața omului înseamnă mai multe generații. Familiile din sat ai căror membri au fost martorii, participanții luptelor, au păstrat fotografii din timpul primului război mondial. Bărbații între 18-55 de ani au primit ordin de chemare, au fost supuși serviciilor militare obligatorii. Românii și-au făcut datoria, au „ruculit”, cei mai mulți au fost alocați pe frontul din Italia și pe frontul din Rusia. Situația celor rămași acasă fără putere de muncă a devenit tot mai grea. Guvernul a trecut la

organizarea economiei de război.

Cauzele izbucnirii războiului a început cu atentatul de la Sarajevo. La 28 iunie 1914, în Bosnia, la Sarajevo a fost asasinat arhiducele Franz Ferdinand, moștenitorul coroanei austro-ungare. Asasinatul a oferit guvernului de la Viena pretextul unui război împotriva Serbiei. Peste o lună, la 28 iulie, Austro-Ungaria, cu acordul Berlinului, a declarat război Serbiei. Două alianțe create la sfârșitul secolului al XIX-lea se aflau în luptă.

Prima grupare politico-militară a fost:

– Tripla Alianță, sau altfel numită Puterile Centrale, înființată de Germania și Austro-Ungaria, la care s-a alăturat Imperiul Otoman și Bulgaria.

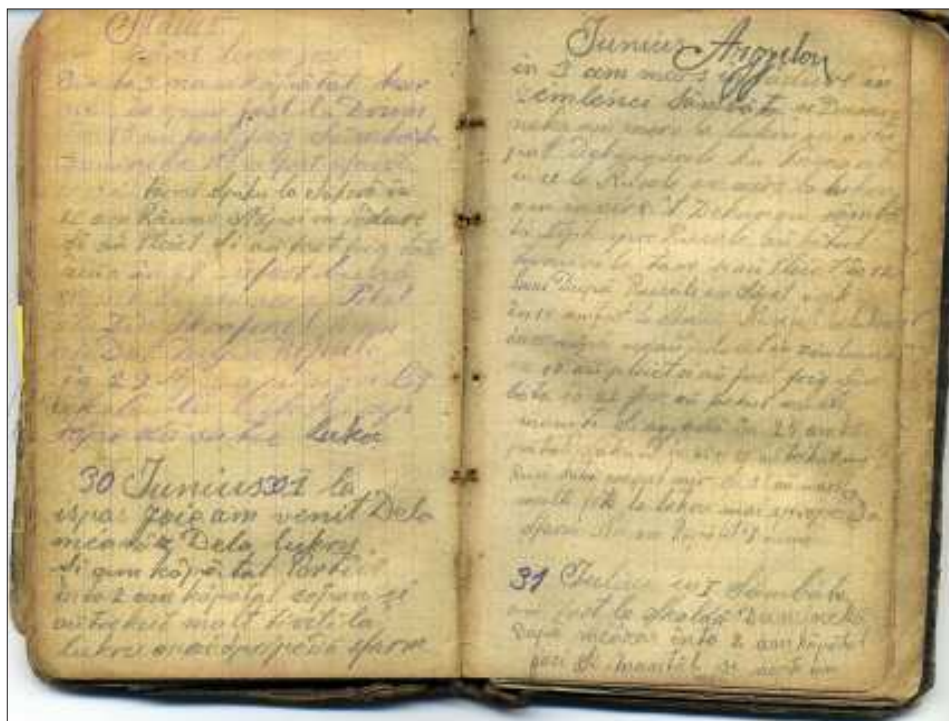
– Cealaltă era Antanta, altfel Tripla Înțelegere, înființată de Franța, Anglia, Rusia, la care s-au alăturat Japonia, Italia, România.

S-au format două fronturi principale: frontul de Vest în Franța și frontul de Est în Rusia (Ucraina, Galiția).

Trei fronturi secundare de luptă erau în Balcani, Caucaz și în Nordul Italiei.

Frontul e linia pozițiilor ocupate în fața inamicului, zona de desfășurare a luptelor.

Planurile strategice au preconizat un război de

scurtă durată, dar pe toate fronturile situația era stabilizată. A devenit evident faptul că războiul se prelungește. În 1915 s-a impus un nou mod de a purta războiul. Milioane de soldați au fost în tranșee săpate în pământ, protejate de țărș și rețele de sârmă ghimpată. Au fost noi tipuri de arme: grenada, mitraliera, mine.

Pe frontul de luptă din Italia, la Doberdo, Isonzo, Piave, Görz, Montefalcone au fost douăsprezece bătălii – ca să spargă frontul austro-ungar, să ocupe munții frontieri – armatele măcinându-și reciproc „forța vie”. Ultima bătălie a fost la Caporetto.

Soldații din Chitighaz care au luptat aici au fost Teodor Șimonca (povestitorul) și Mihai Poptilican. Reamintindu-și aceștia spuneau că apa fluviului Isonzo a fost roșie de sângele soldaților. Câte o luptă a durat 3-4 zile, dar a fost când 3-4 săptămâni. Aceste lupte erau îngrozitoare nu atât trupește, cât mai mult sufletește. După încetarea bătăliei, sanitarii au început salvarea, tratamentul răniților. Cadavrele numai după salvarea răniților au fost duse de la locul de luptă. Salvarea mergea cu greu, era când cei în viață erau nevoiți să doarmă între muribunzi sau, ne având încotro, mâncau, beau alături de

Familia lui Ioan Ardelean (a lui Cioropic)

morți. Pe frontul din Italia, preotul Ioan Iosif Ardelean a fost preot militar, între 1915-17, faptul acesta l-am găsit într-un document al familiei Poptilican.

Un alt argument important e carnetul din timpul primului război mondial de pe frontul din Est, unde Germania a pornit ofensivă în Galiția. Documentul îl avem de la Ioan Ardelean, acesta fiind martorul luptelor. A scris mai puțin despre lupte, mai mult despre gândurile, sentimentele, părerile sale, care se îndreptau către cei de acasă, către soția iubită. A scris într-un stil atrăgător, în tonul baladelor, rugăciunilor. A văzut marea deosebire dintre viața oamenilor din Rusia – despre care până atunci nu știa – și a oamenilor din satul Chitighaz.

Amintește în carnet numele sâtenilor care erau pe

front și anume: Istin, Brîndaș, Nyikula și mai scrie că în 1915, în 2 aprilie, a murit Rotyiș György.

Carnetul e de mărimea 13x8 cm, nu-i întreg, nu se știe câte pagini îi lipsesc, în scriere folosește și literele alfabetului maghiar.

Redau câteva fragmente din carnet cu cugetele lui.

Trenul cu înrolații a pornit de la Ciaba. Muierile i-au petrecut abia se puteau despărții cu frica că „noi mai veni”. Nu știau că unde pleacă cu ei trenul. Au ajuns pe frontul din Est în notes scrie că Galiția, Minszk. Aici au fost mulți soldați, au ridicat șetre. După câteva zile au primit chimeși, cioareci, cizme, obdele și chepeneg. De aici pe linia frontului prin valuri, păduri au început să sepe șanțuri, tranșee săpate în pământ numite de el „decunguri”.

(Cont. în pag. a 12-a)

Meciuri cu goluri multe la CM

Austria – Elveția (7-5) a fost meciul cu cele mai multe goluri marcate la un Campionat Mondial de Fotbal, întâlnire care s-a jucat pe 26 iunie 1954, în sferturile de finală. Partida s-a jucat la Lausanne, pe Arena „La Pontaise”, în fața a 35.000 de spectatori.

Golurile acestei întâlniri au fost marcate de: Koerner (25'), (34'), Wagner (27'), (52'), (60'), Ocwirk (32') și Probst (76') pentru Austria, respectiv de: Ballaman (16'), (84') și Hugi (17'), (23') (58').

*

Un alt meci în care s-au marcat multe goluri a fost întâlnirea **Ungaria – El Salvador (10-1)**. Golurile acestei întâlniri au fost marcate de: Nyilasi (4'),

(83'), Pölöskei (11'), Fazekas (23'), (54'), Tóth (50'), L.Kiss (69'), (72'), (76') și Szentes (72') pentru Ungaria și de Luis Ramirez (64'), pentru El Salvador. Laszlo Kiss a intrat și el în istorie ca fiind primul jucător care a marcat un hat-trick după ce a intrat pe teren din postura de rezervă. Kiss a intrat în meciul cu El Salvador în minutul 55 reușind să marcheze trei goluri în minutele: 69, 72 și 76.

*

Pe 19 iulie 1930 a avut loc în Uruguay, la Montevideo, în fața a 5000 de spectatori, întâlnirea dintre **Argentina și Mexic**, meci care a contat pentru Grupa 1. Argentina s-a impus cu scorul de 6-3, astfel că meciul a rămas în istorie

ca fiind partida cu cele mai multe goluri marcate la un campionat mondial, până la întâlnirea din 1954 dintre Austria și Elveția.

Golurile acestei întâlniri au fost marcate de: Guillermo Stabile (8'), (17'), (80'), Adolfo Zumelzo (12'), (55') și Francisco Varallo (53') pentru Argentina, respectiv de: Manuel Rosas (42' – penalty), Felipe Rosas (65') și Roberto Gayon (75') pentru Mexic.

Chiar dacă a pierdut, Mexic a rămas în istorie pentru că Manuel și Felipe Rosas au fost primii frați care au marcat într-un meci de campionat mondial. Cei doi au fost de altfel și primii frați care au participat la un campionat mondial.

Curiozități despre Cupa Mondială

● Doar 8 țări au câștigat titlul de Campioană Mondială (Brazilia, Germania, Italia, Argentina, Anglia, Spania, Franța și Uruguay);

● Cel mai în vârstă jucător care a participat la un Campionat Mondial a fost camerunezul Roger Milla, care în meciul contra Rusiei, de pe 28 iunie 1994, avea vârsta de 42 de ani și 39 de zile;

● Cel mai rapid gol marcat într-o finală de Cupă Mondială a fost reușit de jucătorul Vaclav Masek, care a înscris după numai 15 secunde în finala dintre Cehoslovacia și Mexic, din 1962, gol care însă nu a dus și la victoria echipei sale, Mexic reușind să revină și să câștige cu 3-1;

● Cea mai mare diferență de scor la un Campionat Mondial a avut loc în 1982, Ungaria reușind să se impună cu scorul de 10-1 în fața naționalei din El Salvador;

● Întâlnirea dintre Austria și Elveția, scor 7-5, a fost meciul în care s-au marcat cele mai multe goluri, într-o partidă de campionat mondial;

● Legenda braziliană, Pele, este singurul jucător care a câștigat de 3 ori titlul mondial (1958, 1962 și 1970);

● Englezul Geoff Hurst este singurul jucător care a reușit un hat-trick într-o finală de campionat mondial, în 1966, acesta reușind să marcheze de 3 ori în 18 minute, contra Germaniei de Vest;

● Singura țară care a participat la toate edițiile cupei mondiale este Brazilia;

● Rusul Oleg Slanko este singurul jucător din istorie care a marcat 5 goluri într-un meci, împotriva Camerunului, în 1994;

● La Campionatul Mondial din Uruguay (1930) s-au jucat 18 meciuri, în timp ce la Campionatul Mondial din Brazilia (2014) se vor juca 64 de meciuri;

● Lucien Laurent a marcat primul gol al campionatelor mondiale, pe 13 iulie 1930. Francezul a marcat în minutul 19 într-un meci în care echipa sa a învins Mexic cu 4-1;

● Golgheterul all-time al campionatelor mondiale este brazilianul Ronaldo, care a înscris 15 goluri, acesta fiind urmat de germanii Gerd Mueller și Miroslav Klose, ambii cu câte 14 reușite.

(sursa: www.cm2014.info)

Câștigătoare all-time la Cupa Mondială

Cu cinci titluri mondiale, Brazilia este cea mai de succes echipă care a participat la Turneele Cupei Mondiale. De asemenea, Brazilia este și singura echipă care a participat la toate Campionatele Mondiale până în prezent.

Italia (în anii 1934 și 1938) și Brazilia (în anii 1958 și 1962) sunt singurele echipe care au câștigat trofee Cupei Mondiale consecutiv. Germania (1982, 1986 și 1990) și Brazilia (1994, 1998 și 2002) sunt singurele echipe care au jucat finala de trei ori consecutiv.

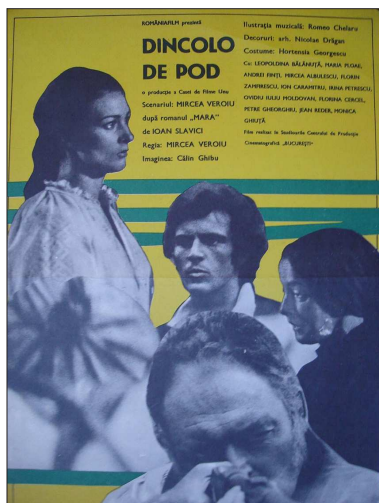
Până în prezent, trofee Cupei Mondiale au fost cucerite doar de echipe din Europa și din America de Sud. Echipele Europene au câștigat 10 trofee, în timp ce echipe de pe continentul Sud American au câștigat 9 trofee.

Doar trei echipe au câștigat trofee de Campionat Mondial din afara continentului din care fac parte. Brazilia a câștigat în Europa (1958), în America de Nord (1970 și 1994) și în Asia (2002). Argentina a câștigat în Mexic, în 1986, iar Spania a câștigat în Africa în 2010.

Câștigătoreea Cupa Mondială – All Time

1. Brazilia – 5 trofee (1958, 1962, 1970, 1994, 2002)
2. Italia – 4 trofee (1934, 1938, 1982, 2006)
3. Germania – 3 trofee (1954, 1974, 1990)
4. Uruguay – 2 trofee (1930, 1950)
5. Argentina – 2 trofee (1978, 1986)
6. Franța – 1 trofeu (1998)
7. Anglia – 1 trofeu (1966)
8. Spania – 1 trofeu (2010)

TV

Dincolo de pod

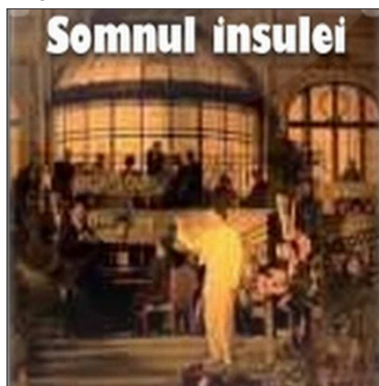
Vineri, 4 iulie, ora 15.30, TVH

În preajma lui 1848, în Ardeal, Mara (Leopoldina Bălănuță), aprigă și întreprinzătoare precupeț, se opune iubirii fiicei ei Sida (Maria Ploae) pentru neamțul Hans (Andrei Fint). Dar după ce tinerii se căsătoresc, Sida se dezvăluie la fel de rapace ca și mama ei.

Somnul insulei

Sâmbătă, 5 iulie, ora 22.00, TVR Internațional

Regăsim în această peliculă care meditează asupra libertății de creație și a libertății în general, teme și motive care traversează întreaga creație a cineastului: prietenia și trădarea, pierderea iluziilor de tinerete, dificultatea intelectualului de a decide să acționeze. Filmul lui Mircea Veroiu este o utopie negativă care ne amintește că dictatura poate apărea oricând și oriunde. Important este să nu ne lăsăm cuprinși de somn.

Principii de viață

Duminică, 6 iulie, ora 23.45, TVR 2

Velicanu se consideră un bărbat împlinit. Are bani, o vilă nouă, s-a căsătorit cu o femeie tânără care i-a născut un copil și are un fiu dintr-o căsătorie anterioară. Înainte de vacanță, trebuie să lase totul în ordine, dar lucrurile încep să se complice. Criza de la sfârșitul zilei îl face să se întrebe dacă este într-adevăr atât de fericit și împlinit...

MUZICĂ

Festivalul Internațional JazzTM 2014 la Timișoara

Miercuri, 9 iulie 2014 – Vineri, 11 iulie 2014
Timișoara, Piața Victoriei

În perioada 9–11 iulie 2014, în Piața Victoriei, se va desfășura a doua ediție a festivalului JazzTM, eveniment ce devine cu fiecare ediție unul din cele mai importante repere culturale din această parte a Europei.

Trupe confirmate:

Australienii de la The Cat Empire care vor susține primul lor concert în România, pe data de 11 iulie.

Anoushka Shankar a fost de asemenea confirmată la JazzTM 2014.

Încă de la prima ediție, Festivalul Internațional JazzTM a fost catalogat ca fiind un eveniment cultural de marcă al Timișoarei atât prin valoarea artiștilor prezenți cât și prin numărul de spectatori.

Line-up festival JazzTM 2014:

Al Jarreau
The Cat Empire
Terri Lyne Carrington feat. Lizz Wright
Anoushka Shankar
Neil Cowley Trio
Andriana Triana
JazzyBIT
Teo Milea
Blazzaj

Petrecere cu Tinu Vereșezan la Hanul Moara cu Noroc

Iubitorii muzicii de petrecere sunt invitați vineri, 4 iulie, în Hanul Moara cu Noroc din hotarul Ineului, unde este așteptat să cânte Tinu Vereșezan. Acesta își va lansa aici noul album cu titlul „Dacă tu n-ai fi în viața mea”. Hanul Moara cu Noroc este situat la o distanță de aproximativ 60 de km de Arad, 50 de km de localitatea Vârșand (frontiera cu Ungaria), 60 de km de Gyula/ Ungaria, 40 de km de stațiunea balneoclimaterică Moneasa, 140 de km de Arieșeni și 3 km de orașul Ineu.

Hanul Moara cu Noroc

Din hotarul Ineului, dincolo de izvorul Mocrii
Te invită să petreci o seară de no'zăuți niciodată

Tinu Vereșezan
Dacă tu n-ai fi în viața mea
Lansare Album

Intrarea 30 Lei

Vineri 04 Iulie 2014
www.hanulmoaracunoroc.ro

Parteneri media:

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

7 IULIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

8 IULIE, MARȚI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

9 IULIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

10 IULIE, JOI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Ilyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

11 IULIE, VINERI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

12 IULIE, SÂMBĂTĂ (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: „Pe undele Europei” – emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 17.55: Încheiere

13 IULIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteză știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 9 iulie, m1, ora 13.00
joi, 10 iulie, Duna TV, ora 7.00

Emisiunea românească televizată Ecranul nostru va prezenta câteva informații legate de comunitatea românească din Ungaria, după care vă invităm la Tabăra de Iconografie, organizată recent la Capela Ortodoxă Română din Budapesta, pentru copiii din capitala ungară. Apoi veți putea participa la prima slujbă a noului preot paroh al Catedralei Episcopale Sf. Nicolae de la Jula, Teodor Marc.
Realizator: Ștefan Crâsta

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți și căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Glume

Valoarea unei virgule

În cadrul unui experiment sociologic, unei grupe de 50 de oameni în care erau în mod egal femei și bărbați s-a dat un text și misiunea să așeze în cadrul celui text o virgulă. Textul era: „Dacă bărbatul ar ști realmente valoarea pe care o are femeia ar merge în patru labe.” Toate femeile au pus virgula după „femeia”. Toți bărbații au pus virgula după „are”.

Soacra, pivnița și cartofii

– Am auzit că ți-a murit soacra, ce a avut?
– Un apartament, o mașină, bijuterii și ceva economii.
– Nu! Voiam să știu de ce a murit?
– A coborât în pivniță după cartofi și a căzut pe scări.
– Și voi ce ați făcut?
– Fasole.

Soția dispărută

Un bărbat abordează o femeie foarte frumoasă într-un hipermarket:
– Nu vă supărați, mi-am pierdut soția prin magazin. V-ar deranja dacă am sta de vorbă pentru câteva minute?
– De ce?
– Pentru că de fiecare dată când vorbesc cu o femeie frumoasă, soția mea apare de nicăieri.

Pagini din carnetul de însemnări al lui Ioan Ardelean din Primul Război Mondial

(Urmare din pag. a 9-a)

Apoi au bătut pari în pă-mânt. Tot timpul era frig, bătea vântul, a plouat și în 21 octombrie a nins. În noroi se scufundau până în ge-nunchi, abia au putut ieși. Au cărat crengi din pădure să se încălzească. La 1 noiembrie scrie că „m-am cârpit bocon-cii, am fost marod, am fost la doctor.” La 25 decembrie am primit „pită albă, zupă și duhan”.

În felul următor scrie cum au căzut prizonieri: „Noi plecam tot mai departe dă ruși neam apropiat ziuă bună nu le-am dat. Ziuă bună cu grănate că acele merg mai departe. Și ei încă ne-au mulțămît dînd cu agyeu în pămînt, agyeu cînd sclobozeau pămîntu tot tremura și pădurile sunau dă ne love și groaza. Și spăr-jeau decungurile cum sparg pruncii ouăle și le spărjeau cu minie ca pruncii cu bucu-rie pe la paști cînd îs roșite. Noi cam tare ne-am băgat rușii dălături s-or dat și pă noi neau înconjurat. Și cînd fusă miercurea ne prinsă cu grămada la trei ceasuri după amiază ne prinsă cu coman-danți. Și pe vale neau înșirat ziuă noaptea am plecat, sete mari neau lovit. Muscanii neau prins cu sumă dară noi nici nam fi crezut că atîta vom fi la sumă.”

Pe o altă pagină își scrie dorința:

„Frunză verde Florică
Dute până în țara mea
Dute la soția mea,

Spunei să nu suspine
Ci pe mine să mă aștepte.
Căci da fi în lume vreo pace
Eu acasă iară moi întoar-ce.”

„La 7 iulie 1917 ne-au prins »musca« la robie la robie ce cu muncă. Dar îi bun Dumnezeu ma scăpa dă aici mereu.

Scriori multe am scris cred nici una na căpătat că Rusia îi dăparte. Mulțămăsc lui Dumnezeu și de bine și de rău. Dumnezeu se îndură și pe mine ma scăpa. Și dă toa-te oi uita numai să mă vād scăpat. Să mă vād în țara me, să mai mînc la masa me.

Rușii în lucru ne purtau să le săpăm decungu lor că vine nemțu. Un bătrîn de mus-can tot striga să robotăm. Dar cîtera strigarea atîta era mișcarea, ziceam că strigă tu bătrîne noi om face cum îi bine. Noapte nu ne hodinem că păduti tot mișcau, și la cap ne scărpanam.”

Face asemănare între situ-ația oamenilor din Rusia cu cea de acasă. „Dimineața și seara mîncau crumpe fierte și pisat. La ei nu vezi mîncare bună cînd vedeam mîncarea lor ne uitam unu la altu și nu-mai capu nil clăteam. Și mult eu tot gîndeam Doamne cum nu mai știam, nu știam cum am trăit acasă. Pînă acuma ceam văzut ziceam că am flămînzit, dar numa mam osîndit că ce bine este în satul meu, să mai zică cineva căi rău. Că și eu acum vād că am zmintit că nam știut că cei foamea pînă am

ajuns în Rusia în Gaberna Minszkului.”

La 11 noiembrie 1918 pe toate fronturile au acceptat semnalarea armistițiului. Primul război mondial a durat 52 de luni, între 1914–1918. Din regatul Ungar, 531 mii de soldați au căzut, 833 mii au căzut prizonieri și 1,5 milioane de oameni au devenit invalizi, răniți. Numărul celor căzuți din Chitighaz în Primul Război Mondial a atins numărul de 121 de persoane, iar numă-rul invalizilor 42 persoane. Slavă tuturor luptătorilor, soldaților, ei au fost eroii noștri, datoria noastră e să le păstrăm amintirea.

Consăteanul nostru a ajuns acasă la familia sa trăind o viață deplină. A fost nevoie de mare putere sufletească ca omul să sufe-re și să supraviețuiască nu numai cruzimea războiului ci și împrejurările inumane, lipsa de haine, de mâncare, de familie.

Dacă Ioan Ardelean nu ar fi scris iar membrii familiei nu ar fi păstrat acest docu-ment de o mare raritate, care contribuie la cunoaș-terea oamenilor din sat, am fi mult mai săraci.

Mulțumesc din toată ini-ma și sunt recunoscătoare că am avut ocazia să dau de știre despre existența și conținutul carnetului lui Ioan Ardelean, ca cele scrise de el să fie cunoscute și de alții.

Maria Sarca Zombai

(Notă: Cele mai multe fotografii s-au făcut cînd soldații au sosit acasă la familie „pă săbădșag”, în permisie. O altă parte a fotografiilor sunt de la locul frontului, între două bătălii, vrînd să prezinte că pe front soldații o duc bine. Aceste foto-grafii serveau ca ilustrate pe care soldații să le trimită acasă familiei pentru a-i liniști că ei sunt în viață.)

